

АНАЛІЗ МЕТОДИК ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ТА ОЦІНКА

©2018 КОВАЛЬЧУК Н. О., СЛУСАРЯК М. М., ПУША А. В.

УДК 336.279

Ковальчук Н. О., Слусаряк М. М., Пуша А. В. Аналіз методик прогнозування банкрутства та оцінка фінансового стану вітчизняних підприємств (на прикладі ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат»)

Метою статті є дослідження зарубіжних та вітчизняних методик визначення ймовірності банкрутства підприємства, виявлення їх основних переваг і недоліків та можливості використання у практиці господарювання вітчизняних підприємств, а також визначення необхідності застосування на підприємстві цих методик для ефективного функціонування. У результаті досліджень фінансового стану ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» за методиками Терещенка, Таффлера і Тішоу, Альтмана, Спрінгейта, Сайфуліна та Кадикова було виявлено те, що серед існуючих моделей прогнозування банкрутства на сьогодні немає методики, що може надати достовірні результати для вітчизняних підприємств. Це означає актуальність даної теми для всебічного дослідження і виявлення такої методики оцінки банкрутства підприємства. Застосовуючи найбільш оптимальну модель визначення банкрутства, зможуть дати оцінку фінансової діяльності, щоб не допустити потрапляння підприємства до групи неплатоспроможних.

Ключові слова: банкрутство, ефективність господарювання, прибуток, оптимізація доходів та витрат.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 8.

Ковальчук Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, асистент кафедри публічних корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: natasha_3377@mail.ru

Слусаряк Мар'ян Миколайович – студент факультету фінансів, підприємництва та обліку, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: mslusaryak@gmail.com

Пуша Анастасія Валеріївна – студентка факультету фінансів, підприємництва та обліку, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

УДК 336.279

UDC 336.279

Ковальчук Н. А., Слусаряк М. М., Пуша А. В. Анализ методик прогнозирования банкротства и оценка финансового состояния отечественных предприятий (на примере ПАО «Черновицкий масложировый комбинат»)

Целью статьи является исследование зарубежных и отечественных методик определения вероятности банкротства предприятия, выявление их основных преимуществ и недостатков и возможности использования в практике хозяйствования отечественных предприятий, а также определение необходимости применения на предприятии этих методик для эффективного функционирования. В результате исследования финансового состояния ПАО «Черновицкий масложировый комбинат» по методикам Терещенко, Таффлера и Тисшоу, Альтмана, Спрингейта, Сайфуллина и Кадикова было выявлено, что среди существующих моделей прогнозирования банкротства на сегодняшний день нет методики, которая может предоставить достоверные результаты для отечественных предприятий. Это означает актуальность данной темы для всестороннего исследования и обнаружения такой методики оценки банкротства предприятия. Использование наиболее оптимальной модели определения банкротства сможет дать оценку финансовой деятельности, чтобы не допустить попадания предприятия в группу неплатежеспособных.

Ключевые слова: банкротство, эффективность хозяйствования, прибыль, оптимизация доходов и расходов.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 8.

Ковальчук Наталья Александровна – кандидат экономических наук, ассистент кафедры публичных корпоративных финансов и финансового посредничества, Черновицкий национальный университет им. Ю. Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, Черновцы, 58012, Украина)

E-mail: natasha_3377@mail.ru

Слусаряк Мар'ян Николаевич – студент факультета финансов, предпринимательства и учета, Черновицкий национальный университет им. Ю. Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, Черновцы, 58012, Украина)

E-mail: mslusaryak@gmail.com

Пуша Анастасия Валерьевна – студентка факультета финансов, предпринимательства и учета, Черновицкий национальный университет им. Ю. Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, Черновцы, 58012, Украина)

Kovalchuk N. O., Slusaryak M. M., Pusha A. V. Analyzing the Methods of Forecasting Bankruptcy and Assessing the Financial Status of Domestic Enterprises (on the Example of PAO «Chernivtsi Fat-and-Oil Plant»)

The article is aimed at studying both foreign and national methods of determining the likelihood of bankruptcy of an enterprise, identifying their main advantages and disadvantages together with the possibility of using in the practice of domestic enterprises, and also determining the necessity of application in the enterprise of these methods for efficient functioning. As a result of research of the financial status of the PAO «Chernivtsi fat-and-oil plant» according to the methods of Tereshchenko, Taffler and Tishou, Altman, Springate, Sayfullin and Kadykov, it has been found that among the existing models of forecasting bankruptcy there is no methodology presently that can provide reliable results for domestic enterprises. This means the relevance of this topic for a comprehensive research and detection of such methods of assessment of bankruptcy of enterprise. Use of the most optimal model for definition of bankruptcy can be effective in order to evaluate financial activity to prevent an enterprise from entering the group of the insolvent ones.

Keywords: bankruptcy, efficiency of management, profit, optimization of incomes and expenses.

Fig.: 1. **Tbl.:** 3. **Bibl.:** 8.

Kovalchuk Natalia O. – PhD (Economics), Assistant of the Department of Public Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

E-mail: natasha_3377@mail.ru

Slusaryak Marian M. – Student of the Faculty of Finance, Entrepreneurship and Accounting, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

E-mail: mslusaryak@gmail.com

Pusha Anastasia V. – Student of the Faculty of Finance, Entrepreneurship and Accounting, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

Уринковій економіці банкрутство підприємств є досить поширеним явищем і причиною є саме відсутність достовірних методик діагностики та недосконалості фінансового менеджменту, в результаті багатьох підприємств України стають потенційними банкрутами.

На основі аналізу фінансового стану організації можна своєчасно виявляти й усувати недоліки в розвитку організації, контролювати фінансову стійкість, а також впливати на поліпшення фінансового стану організації.

Якісно зроблений аналіз впливає на розвиток економічного потенціалу організації та в цілому всієї економіки країни. Світовий досвід показує, що на основі регулювання фінансової стійкості можна домогтися успішного майбутнього організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання й удосконалення інтегральних економічних показників для оцінки стану підприємства розглядаються в роботах багатьох вітчизняних науковців, серед яких: О. О. Терещенко, І. А. Бланк, А. П. Градова, Н. В. Родіонова, В. О. Василенко, Г. О. Партин, Л. О. Лігоненко, Р. С. Сайфулін та Г. Г. Кадиков.

Серед іноземних науковців, які досліджували методи визначення стану банкрутства: Е. Альтман, Г. Спрінгейт, Дж. Таффілер, Г. Тішоу та інші.

Накопичений науково-практичний досвід аналізу й оцінки фінансово-економічного стану промислового підприємства маємо на меті використати для діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства промислової галузі.

Метою статті є дослідження зарубіжних і вітчизняних методик визначення ймовірності банкрутства підприємства, виявлення їх основних переваг і недоліків та можливості використання у практиці господарювання вітчизняних підприємств.

Для досягнення мети у статті поставлені та вирішені такі основні завдання:

- ✦ дослідити існуючі моделі оцінки ймовірності банкрутства, що запропоновані зарубіжними науковцями, та оцінити перспективи їх використання у вітчизняній практиці;
- ✦ визначити переваги та недоліки існуючих зарубіжних методик;
- ✦ окреслити напрями щодо перспектив використання зарубіжних моделей в Україні.

В умовах здійснення в країні ринкових реформ, високого рівня нестабільності чинників зовнішнього фінансового середовища та з низки інших причин прогнозування ймовірності банкрутства стає першочерговою необхідністю [4].

За таких умов питання визначення ймовірності банкрутства підприємства стоїть особливо гостро, адже достовірна і своєчасна ідентифікація негативних факторів впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства дозволяє сформулювати відповідну фінансову політику та розробити заходи, спря-

мовані на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, підвищити платоспроможність, забезпечити конкурентоспроможність підприємства в довгостроковому періоді, а головне, – попередити ризик банкрутства підприємства.

Банкрутство компанії, як правило, не відбувається в один день, а настає поступово, тому якісно і вчасно зроблений фінансовий аналіз діяльності організації допоможе запобігти банкрутству, а значить, кожному підприємству необхідно систематично проводити оцінку його господарської діяльності [1].

Діагностика є важливим складником антикризового фінансового управління підприємством і повинна здійснюватися задовго до появи явних ознак фінансової кризи. Адже остання не завжди супроводжується кризою самого підприємства, вона може мати короткочасний характер [7]. З метою обґрунтування необхідності впровадження антикризового менеджменту на вітчизняних підприємствах проаналізуємо частку збиткових підприємств за галузями. Такий аналіз дасть можливість визначити, підприємства яких галузей потребують активніших заходів антикризового управління (*рис. 1*).

Як видно з рис. 1, усі галузі економіки (крім сільськогосподарства) приблизно однаковою мірою є збитковими, а тому виокремити якусь одну досить складно. Таким чином, збитковість не залежить від виду діяльності, а головним чинником, що впливає на формування прибутку, є грамотне управління фінансовими ресурсами підприємства, залучення кваліфікованого персоналу та вміння розпоряджатися всіма наявними ресурсами.

Якщо ж аналізувати збитковість у часовому вимірі, то можна зазначити, що відсоток збиткових підприємств в Україні протягом останніх трьох років скоротився. Так, за 2014 р. частка збиткових підприємств становила 34,5%, а прибуткових відповідно 65,5%. Вже за 2015 р. питома вага підприємств, що отримали збитки, склала 26,7%, що на 7,8% менше, ніж у попередньому періоді. Відсоток підприємств, що отримали прибуток, становив 73,3%. Схожа тенденція збереглася і протягом 2016 р.

Загалом такий стан є досить задовільним, оскільки є значне перевищення прибуткових підприємств над збитковими, багато підприємств завдяки впровадженню виваженого антикризового менеджменту стали протягом даного періоду прибутковими.

Розглянемо детальніше статистичну інформацію щодо фінансових результатів підприємств промислового комплексу України, динаміку прибутків та збитків підприємств до оподаткування за 2016 р. (*табл. 1*).

Отже, протягом досліджуваного періоду були підприємства, котрі отримували прибутки, і ті, чия діяльність була збитковою. Найбільш показовим є фінансовий результат до оподаткування, оскільки саме він показує реальний результат роботи підпри-

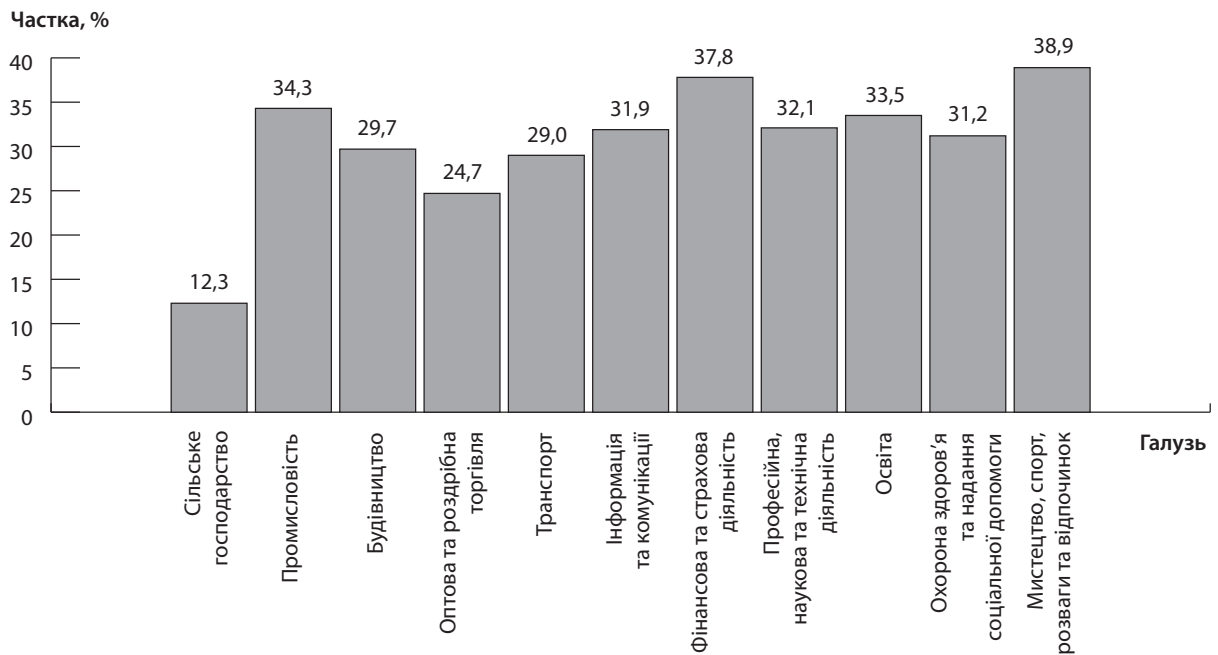

Рис. 1. Питома вага підприємств, які одержали збиток за видами економічної діяльності у 2016 р., %

Таблиця 1

Фінансові результати підприємств до оподаткування за 2016 р.

Промисловість	Фінансовий результат до оподаткування, млн грн	Фінансові результати підприємств, які одержали прибуток		Фінансові результати підприємств, які одержали збиток		Кількість збиткових підприємств, у % до загальної кількості підприємств	
		Млн грн	Темп зростання, у % до 2015 р.	Млн грн	Темп зростання, у % до 2015 р.	2016 р.	2015 р.
Добувна промисловість	23843,4	32391,7	161,6	8548,3	40,7	46,9	54,9
Переробна промисловість	-15565,9	49907,6	91,6	65473,5	55,0	27,7	32,9
Виробництво харчових продуктів	-2683,0	13220,3	83,0	15903,3	69,0	30,8	34,9
Текстильне виробництво	1114,5	1249,1	110,4	134,6	19,1	17,7	17,4
Виготовлення виробів з деревини	2190,7	3291,0	129,8	1100,3	38,5	23,3	29,4
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	-8707,0	1812,5	90,8	10519,5	40,7	28,8	34,8
Металургійне виробництво	-8924,7	11554,9	110,4	20479,6	64,0	33,2	41,6
Машинобудування	-56,4	9503,9	82,4	9560,3	50,4	29,3	33,9
Усього	4696,2	95427,0	114,9	90730,8	54,0	34,3	39,4

емств від усіх видів діяльності. Відповідно до цього найбільш збитковою можна вважати переробну промисловість, фінансовий результат до оподаткування якої у 2016 р. склав -15565,9 млн грн. Незважаючи на це, найбільший темп зростання збитків за останній рік показала галузь виробництва харчових продуктів,

а саме – 69%. Загальний результат діяльності всіх галузей промисловості є позитивним і прибуток до оподаткування становить 4696,2 млн грн. Усього 34,3% всіх підприємств, що функціонують в галузі промисловості, є збитковими із загальною сумою збитків у розмірі 90730,8 млн грн протягом 2016 р.

Відповідно до цього говорити про загальні правила введення антикризового менеджменту для підприємств навіть у розрізі однієї галузі неможливо, адже кожне підприємство є унікальним, зі створеним кліматом всередині, своїм статутом та правилами, а тому узагальнюючий аналіз не розкриває всієї суті даної статті.

Таким чином, озвучену тему більш повно можна розкрити на прикладі одного підприємства. Для цього використаємо фінансову звітність ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» за 2014–2016 рр., який належить до харчової галузі, та на основі найпопулярніших методів оцінки фінансового стану визначимо ймовірність банкрутства підприємства та чинники, що негативно впливають на діяльність.

Перш за все проаналізуємо фінансові результати діяльності підприємства за 2014–2016 рр., оскільки прибуток підприємства є вихідним мотивом його створення, вкладень в активи підприємства, а сам прибуток виступає індикатором успішності діяльності підприємства (табл. 2).

Відповідно до даних наведених в табл. 2 можна узагальнити таке: на підприємстві у 2014 р. були найкращі результати діяльності, оскільки фінансовий результат до оподаткування становив 4 306 тис. грн, а вже у 2015 р. він знизився на 6 351 тис. грн і мав від'ємне значення у 2 045 тис. грн, що вже є свідченням про погіршення результатів роботи, оскільки підприємство мало значні фінансові витрати, що

перевищувати фінансові результати від операційної діяльності. У 2016 р. фінансовий результат до оподаткування знизився, аж на 33 573 тис. грн за рахунок збільшення операційних витрат і зменшення виручки від реалізації продукції в порівнянні з 2015 р. на 18 521 тис. грн. Відповідно можна говорити про значні проблеми у фінансовому стані ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат».

Тому спробуємо за допомогою найпопулярніших методів оцінити фінансовий стан підприємства і провести своєрідний аналіз доцільності їх застосування підприємствами харчової промисловості на прикладі ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» за 2014–2016 рр. (табл. 3). Одними із найпоширеніших в аналізі є дискримінантні моделі прогнозування [7]. Головне завдання багатофакторного дискримінантного аналізу в контексті оцінки фінансового стану підприємств зводиться до побудови оптимальної моделі, завдяки якій можна з достатньо високим ступенем імовірності здійснювати класифікацію аналізованих підприємств за рівнем їх фінансового стану [8].

Найбільш відомою з наведених є п'ятифакторна модель Альтмана. Критичні значення оцінки імовірності банкрутства підприємства за цією моделлю перебувають в інтервалі від 1,8 до 3,0 [2].

Проведені нами розрахунки свідчать про те, що ймовірність банкрутства підприємства була низькою у 2015 та 2016 рр., оскільки значення вищі 3,0; у 2015 р. значення Z становило 3,716, а у 2016 р. – 3,067, що є меншим, але все одно вище критичного інтервалу. Тільки у 2014 р. була висока імовірність банкрутства

Таблиця 2

Фінансові результати діяльності ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» за 2014–2016 рр., тис. грн

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Абсолютне відхилення (+/-)	
				2015 р. до 2014 р.	2016 р. до 2015 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	117 399	185 486	166 965	68 087	-18 521
Валовий прибуток	29 347	32 325	759	2 978	-31 566
Фінансовий результат від операційної діяльності	14 660	8 883	-	-5 777	-8 883
Фінансовий результат до оподаткування	4 306	-2 045	-35 618	-6 351	-33 573
Чистий фінансовий результат	3 343	1 897	518	-1 446	-1 379

Таблиця 3

Оцінка ймовірності банкрутства ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» за 2014–2016 рр.

Модель	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Абсолютне відхилення(+/-)	
				2015 р. від 2014 р.	2016 р. від 2015 р.
П'ятифакторна модель Альтмана	2,01	3,716	3,067	1,706	-0,649
Модель Таффлера і Тішоу	0,269	0,221	-0,035	-0,048	-0,256
Універсальна дискримінантна функція Терещенка	0,558	0,645	0,501	0,087	-0,144
Модель Спрінгейта	0,324	0,19	-0,087	-0,134	-0,277
Модель Сайфуліна та Кадикова	-2,479	-1,607	-0,319	0,872	1,288

зі значенням $Z = 2,01$. Але, як свідчать основні фінансові показники, саме у 2015 і 2016 рр. були найгірші фінансові результати, що мало сигналізувати про наявні проблеми в роботі підприємства.

Відповідно до цього дана модель не забезпечує об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства, а тому можливі значні відхилення прогнозу від реальності. Дана модель підходить для застосування лише відносно великих підприємств, що котирують свої акції на біржах, але і це не може гарантувати високої точності, оскільки фондовий ринок України є нерозвинутий, зокрема вторинний.

Простою для розрахунків є модель Таффлера і Тішоу: при $Z > 0,3$ підприємство має хороші перспективи, при $Z < 0,2$ існує імовірність банкрутства [3]. Відповідно до цієї моделі за 2014 та 2015 рр. робота підприємства була посередньою, оскільки у 2014 р. показник Z становив 0,269, а вже у 2015 р. знизився на 0,048 і склав 0,221. Також усі коефіцієнти, що були використані при розрахунках, теж свідчили про це, але фінансові результати значно погіршилися саме за 2016 р., а робота фінансового апарату була низькою, через що не вдалося попередити ймовірність банкрутства, і, як результат, за даною моделлю узагальнюючий коефіцієнт Z становив $-0,035$.

У цілому можна говорити про доцільність застосування даної моделі тими вітчизняними підприємствами, акції яких пройшли процедуру публічного розміщення і торгуються на різних фондових ринках.

Умовам діяльності українських підприємств більше відповідає універсальна дискримінантна модель, побудована українським вченим О. Терещенком на основі кількох методик прогнозування банкрутства. Точність цієї моделі складає 63,8%.

Відповідно до проведених розрахунків ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат» загрожує банкрутство, оскільки значення Z знаходить в проміжку від 0 до 2, і тому підприємству невідкладно слід вжити заходи щодо поліпшення своєї фінансової ситуації. Якщо в цілому аналізувати коефіцієнти, то вони не однозначні, прослідковується хаотичність і немає ніякої стабільності. Така ситуація може ще більше погіршити становище підприємства, якщо не буде проведено заходів із санації.

На основі моделі Альтмана свою модель створив Спрінгейт, для якої він використав дані 40 підприємств і досягнув 92,5% точності прогнозування неплатоспроможності на наступний рік, проте з часом цей показник зменшується. Модель Спрінгейта більш об'єктивно відображає фінансовий стан. Це пояснюється тим, що Альтман виводив дискримінантну функцію за показниками підприємств 1950–60-х років, до того ж, вона орієнтована на використання великими компаніями та корпораціями, а модель Спрінгейта не накладає таких обмежень, і розроблена

вона трохи пізніше з урахуванням та усуненням певних недоліків моделі Альтмана [6].

Хоча модель Спрінгейта і побудована на моделі Альтмана, вона є точнішою. У нашому випадку значення Z у 2016 р. становило $-0,087$, що є вже свідченням банкрутства підприємства, але ще у 2014 р. були поштовхи до втрати стабільності, оскільки Z тоді становило 0,324, і динаміка була спадна. Втім, дана модель більше підходить для оцінки кредитоспроможності, ніж для визначення ймовірності банкрутства, оскільки розрахунок усіх коефіцієнтів базується на відношенні фінансових результатів до вартості активів.

Останньою моделлю, що була використана для розрахунків, стала модель російських вчених Р. С. Сайфуліна та Г. Г. Кадикова. Ця модель оцінки, за словами розробників, може застосовуватися для експрес-оцінки підприємств різних сфер діяльності і галузей, а також різного масштабу [5]. За нашими розрахунками, модель повела себе досить дивно, оскільки показала досить низькі значення, менші 0. Загалом якщо R менше 1, то фінансовий стан підприємства є низьким, але немає жодного уточнення щодо того, коли R є менше 0. Відповідно ми можемо казати, що підприємство є банкрутом усі ці роки, хоча це не так, а загальна тенденція свідчить про поліпшення результатів, тому дана модель зовсім нам не підходить.

ВИСНОВКИ

Серед усіх досліджуваних моделей можна виокремити модель Таффлера і Тішоу як таку, що є досить простою в розрахунку, але водночас і досить точною. Проте все ж таки найкраще її застосовувати для підприємств, акції яких пройшли процедуру публічного розміщення та котируються на фондовій біржі. Також універсальна дискримінантна модель досить чітко оцінює фінансовий стан вітчизняних підприємств, оскільки була розроблена українським вченим О. Терещенком на основі вивчення результатів діяльності українських підприємств.

Усі інші моделі є менш пристосованими для визначення ймовірності банкрутства серед вітчизняних підприємств. Тому єдиної універсальної моделі не існує, і фінансовий відділ, що відповідає за аналіз фінансового стану підприємства, має самостійно враховувати фінансові результати діяльності та, відштовхуючись від них, розробляти свою методику попередження ймовірності настання банкрутства.

Отже, серед існуючих моделей прогнозування банкрутства на сьогодні немає методики, що може надати достовірні результати про банкрутство вітчизняних підприємств. При використанні тих чи інших методів та методик прогнозування ймовірності банкрутства має місце отримання суперечливих висновків про рівень фінансового стану підприємства чи загрозу банкрутства.

Запобігти банкрутству підприємства можливо лише за умови його ефективного управління, при-

йняття зважених управлінських рішень, постановці стратегічних цілей і правильної тактики їх реалізації. Саме на основі фінансового аналізу можна дати оцінку фінансової діяльності підприємства та його показників, щоб не допустити потрапляння підприємства до групи неплатоспроможних. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Кириченко О. П., Дранко С. В.** Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 29–32.
2. **Карачарова К. А.** Методи прогнозування фінансової неспроможності підприємства. *Економічний аналіз*. 2015. № 1. С. 54–60.
3. **Сабадаш В. В., Коваленко Є. В.** Діагностика кризового стану та загрози банкрутства промислового підприємства: порівняльні оцінки. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 2. С. 92–97.
4. **Черничко С. Ф.** Характерні риси фінансової кризи як соціально- економічної категорії. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. № 1. С. 3–10.
5. **Войнаренко М. П.** Формування системи попередження, прогнозування і подолання банкрутства промислових підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 4. С. 20–25.
6. **Єпіфанова І. Ю.** Сутність антикризового управління підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 37–42.
7. **Камнєва А. В.** Дослідження існуючих інструментів та моделей антикризового управління на підприємстві. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2014. № 4. С. 28–35.
8. **Мараховська Т. М., Слободянюк А. В.** Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. 2012. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=16151>

REFERENCES

- Chernychko, S. F. "Kharakterni rysy finansovoi kryzy yak sotsialno-ekonomichnoi katehorii" [Characteristic features of the financial crisis as a socio-economic category]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu*, no. 1 (2015): 3-10.
- Kamnieva, A. V. "Doslidzhennia isnuichykh instrumentiv ta modelei antykrizovoho upravlinnia na pidpriemstvi" [Research of existing tools and models of crisis management at the enterprise]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 4 (2014): 28-35.
- Karacharova, K. A. "Metody prohnouzuvannia finansovoi nespromozhnosti pidpriemstva" [Methods of forecasting financial insolvency of the enterprise]. *Ekonomichniy analiz*, no. 1 (2015): 54-60.
- Kyrychenko, O. P., and Dranko, S. V. "Metody ta modeli diahnostryky imovirnosti bankrutstva pidpriemstva" [Methods and models of the probability of bankruptcy of the enterprise]. *Molodyi vchenyi*, no. 2 (2016): 29-32.
- Marakhovska, T. M., and Slobodianiuk, A. V. "Finansova kryza na pidpriemstvi: symptomy ta faktory, shcho yii sprychyniaiu" [The financial crisis in the enterprise: the symptoms and factors that cause it]. <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=16151>
- Sabadash, V. V., and Kovalenko, Ye. V. "Diahnostryka kryzovoho stanu ta zahrozy bankrutstva promyslovoho pidpriemstva: porivnialni otsinky" [Diagnosis of the crisis situation and the threat of bankruptcy of an industrial enterprise: compara-

tive assessments]. *Mekhanizm rehuliuivannia ekonomiky*, no. 2 (2012): 92-97.

Voinarenko, M. P. "Formuvannia systemy poperedzhenia, prohnouzuvannia i podolannia bankrutstva promyslovykh pidpriemstv" [Formation of the system of warning, forecasting and overcoming of bankruptcy of industrial enterprises]. *Ekonomika: realii chasu*, no. 4 (2015): 20-25.

Yepifanova, I. Yu. "Sutnist antykrizovoho upravlinnia pidpriemstva" [The essence of the crisis management of the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 2 (2016): 37-42.